

عنوان مقاله:

دنیاشناسی از زبان امام علی(ع) براساس خطبه های نهج البلاغه و نسبت آن با تربیت معنوی

محل انتشار:

اولین همایش بین المللی تربیت معنوی و سلامت معنوی از منظر امام علی (ع) (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

محمدعلی زکی - دانشیار بازنشسته جامعه شناسی دانشگاه امام حسین(ع)

خلاصه مقاله:

در قرن بیست و یکم، معنویت بیش از پیش در جوامع بشری اهمیت یافته و این مهم در دهه اخیر، زمینه ساز ظهور رویکردی جدید در تربیت به نام تربیت معنوی شده است. تربیت معنوی را می توان تلاش و توسعه و تحکیم پیوند انسان با خویشتن، با دیگران، با طبیعت و خداوند تعریف کرد که محصول آن بخشیدن غنا و عمق به زندگی انسان است. نهج البلاغه آثار مختلف دنیاشناسی را در حیات انسانی بیان کرده است. دنیا شناسی یکی از مبانی تعلیم و تربیت در نهج البلاغه و هم چنین یکی از اصول اساسی تربیت معنوی در نهج البلاغه تلقی شده است. براساس آموزه های نهج البلاغه دنیاگرایی مهم ترین آسیب تربیت معنوی است. دنیاگرایی مانع نیل انسان به مراتب کمال و تربیت معنوی بوده است. هدف پژوهش حاضر بررسی سیمای دنیا و آخرت از زبان امام علی (ع) براساس خطبه های نهج البلاغه و هم چنین ساخت و طراحی مدل نهایی مربوطه خواهد بود. نوع پژوهش «استفاده از منابع موجود» و روش گردآوری اطلاعات «روش تحلیل محتوا» در نظر گرفته شده است. پس از بررسی و مطالعه دقیق هفت منبع و فهرس موضوعی نهج البلاغه در مجموع ۶۴ مرتبه در ۴۷ خطبه (۱۵۴ فراز) شناسایی و نهایی شدند. یافته های پژوهش درباره طراحی و ساخت مدل نهایی دنیاشناسی امام علی (ع) به تفکیک سه بعد تربیت معنوی، مبتنی بر سه بخش اصلی به ترتیب توالی سنخ شناسی شده اند: ۱) بعد شناختی شامل توصیف و چپستی دنیا (۱۹ مرتبه و بیان ۱۹۰ ویژگی دنیا)، نسبت بین دنیا و آخرت (۸ مرتبه)، ۲) بعد عاطفی/احساسی دنیا اندیشی (موعظه و عبرت گرفتن از گذشتگان نسبت به دنیا و هم چنین مثال دنیا) (۱۶ مورد و ۱۱۵ نکته) و ۳) بعد رفتاری شامل وظایف ما نسبت به دنیا (۳۳ مرتبه و معرفی ۷۳ وظیفه) و چرایی و ضرورت وظایف ما (۱۹ مرتبه و بیان ۹۶ ضرورت). اندیشه ورزی امام علی (ع) نسبت به دنیا و آخرت برگرفته از آموزه های قرآن کریم، رویکردی جامع، روشنگرانه، آینده پژوهی و تحلیل گری بوده است. امام تصاویر مختلف از دنیا ارائه داده تا به انسان بصیرت بخشد و بر اساس آن با دنیا به تعامل بپردازد. نسبت بالای جنبه منفی تصاویر ارائه شده از دنیا، به مثابه ی هشدار و تلنگری است که می خواهد موجب دنیابینی و آخرت طلبی شود. البته در کنار این تصاویر، امام به جنبه مثبت دنیا نیز توجه داشته است.

کلمات کلیدی:

امام علی(ع)، خطبه های نهج البلاغه، دنیا، تربیت معنوی، تحلیل محتوا

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1675697>

